

Bayani Ga Manema Labaru A Lagos

Jawabin Sakataren Gwamnatin Amirkia, John Kerry, A Birnin Lagos Na Nijeriya

Ranar 25 ga watan Janairun 2015

SAKATARE KERRY: To, ina yi wa kowa barka da yamma. A gaskiya, ina mai farin cikin kasancewa a Nijeriya. Kuma, ina sha'awar irin yanayi, mai mamakin da nake gani. Ina kuma farin ciki, musamman, da kasancewa a wannan lokacin, wanda 'yan makonni kadan suka rage, kafin daya daga cikin muhimman zabubukan da ake yi, a nahiya Afrika. Kuma wannan shine babban muhimmin zaben demokradiyyar da za a yi, a nahiyan. Idan kuma aka duba irin abubuwan dake gudana, yana da muhimmancin gaske, da a gudanar da wadannan zabubukan cikin kwanciyar hankali, su kasance na adalci da gaskiya, da zage gaskiyar, domin jama'ar Nijeriya su sami abin dogara, kuma duniya ta yi na'am da gwamnatin da za ta bullo daga zaben.

Don haka, na zo Nijeriya ne, domin in gabatar da wani dan karamin sako, mai sauksi, kuma na sadu da dukan manyan 'yan takarar, da nufin fayyace cewa dukan duniya zun zura idanu kan fo'karin da jama'ar Nijeriya ke yi, na ganin an yi gaskiya a gudanar da zaben cikin kwanciyar hankali, da kwazon karfafa wa jama'a zuciyan samar da makoma.

Na kasance a Babban Taron Harkokin Tattalin Arzikin Duniya, a Birnin Davos, a farkon wannan makon, inda na gabatar da jawabi game da bukatar dorewa, da cikakken fo'karin duniya, na magance tashe-tashen hankulan ta'addanci, da magance abubuwan dake haddasa su, kafin har ta'addancin ya yi kamari. Gaskiya,

mai daci, a nan ita ce, jama'ar Nijeriya sun san irin yadda ake matukar bukatar wannan kofkari. A kwana, a tashi, wannan fungiyar dake kiran kanta Boko Haram, na ci gaba da kashe dimbin bayin Allah, da kai hare-hare a kauyuka da barikokin sojojin dake jihohi irin su Borno, da Yobe, da kuma Adamawa. Kasar Amirkat ta yi tir da wadannan hare-haren dake ta yawaita, a cikin makonnin nan. Kuma muna mika ta'aziyyarmu ga dubban iyalan da wannan al'amari ya shafa, kuma muna jin takaicin rasa rayukan da wannan tashin hankali ke haifar wa jama'ar Nijeriya. Babu makawa, za mu ci gaba da tallafa wa sojojin Nijeriya, wajen yakar fungiyar Boko Haram. Kuma, kamar yadda na fada ne, a Birnin na Davos, dole, dukanmu, mu hada hannu, wajen inganta dabarun da, ba wai za su dakatar da fungiyoyi irin na Boko Haram, da Daesh, da kuma al-Qaida kadai ba, har ma su magance ma na irin yanayin dake haifar da irin wadannan fungiyoyi.

Muna farin cikin ganin irin yadda Kasar Nijar ta kira taron ministocin harkokin tsaron yankin, a makon da ya wuce, domin tantauna yadda za a kyautata kofkarin kalubalantar ta'addanci. Wannan kuma shine abinda na bayar da shawarar ya kamata a yi, a korafin da na yi, a 'yan kwanakin da suka wuce. Yana da muhimmancin duniya ta kara hada hannu, wajen taimaka wa kasashe, inda ake da bukata, da inda ba su da cikakken karfin yunkurawa da kuma fuskantar ta'addancin 'yan ta'adda.

Hakika kuma, wannan ne ya sa Shugaba Obama ya bayyana, a watan jiya, a Birnin Washington cewa, za mu kira taron kasashen duniya, game da magance tashin hankalin ta'addanci, a dfaukacin duniya. Za a yi wannant taron ne, a Fadar Gwamnatin Amirkat, watau WH da kuma Zauren Gwamnati, a rukunin ministoci, kuma muna fata, za a hada kan jama'ar da suka yi ruwa da tsaki, cikin wannan al'amari, na yakar fungiyar 'yan Boko Haram da sauran makarrabansu, don ganin muna amfana da shirin, da kuma jin bukatun jama'a, da muhimman abubuwan da suke tunani, da nufin samun karin goyon bayan duniya.

Gaskiya ita ce, daya daga cikin kyawawan hanyoyin yakar fungiyar Boko Haram, da makamantsu, ita ce, ta kare zaman lafiya da dattaku da kuma nuna gaskiya ga harkokin zabubukan dake da muhimmanci, ga dukan abinda zai inganta mulkin demokradiya, da ma, abubuwan dake da muhimmanci ga babbar gwamnatin demokradiiyar dake Afrika. Ya zama dole, a gudanar da wadannan zabubukan cikin lokaci, kamar yadda aka tsara, kuma su kasance sun fi na da, kazalika da bukatar kafa wata sabuwar hanyar gudanar da wannan mulkin na demokradiya. Wannan na nufin jama'ar Nijeriya su kyamaci tayar da hankali, dole kuma, su tabbatar da zaman lafiya.

Na sadu da Shugaba Jonathan, da safiyar yau, kuma a wani lokacin na sadu da Janar Buhari, kuma na ji dadin irin yadda dukansu suka nuna, hakikanin, abubuwan da suke da niyyar yi, na ganin an gudanar da zaben gaskiyar da jama'ar Nijeriya ke hankoron samu. Kamar yadda Shugaba Jonathan ya ce, a cikin jawabinsa na Sabuwar Shekara, bai kamata a ce wata bukatar siyasa ta kawo zubar da jinin jama'ar kasarmu, maza da mata, da yara ba. Kuma, kwanan nan, Janar Buhari, ya aike, a shafin yanar-gizonsa cewa, ba zai amince da tashin hankalin zabe ba, kuma kowane rai, a Nijeriya, yanan da daraja. Dukan 'yan takarar sun sanya hannu, kan abinda aka kira Yarjejeniyar Birnin Abuja, wadda ta zarge su, da 'yin taka-tsantsan, a gudanar da ya'kin neman zabe, da kouce wa tayar da hankali, kafin zaben da lokacin da kuma bayansa, kazalika da yin wani furuci game da tayar da hankali.

Wadannan wadansu alkawurra ne, da muke bukata, na ganin kowa da ma alkawurran da muke bukatar cikawa. Jama'a, da dama, sun yunkuro. Alal misali, Shugaba Jega, da dubban ma'aikatan hukumar zabe ta kasa mai zaman kanta, na daukar fwararan matakam bayar da tabbaci game da nasarar zaben. Har ila yau, muna rokon gwamnonin jihohin Nijeriya, da su yi kira ga gudanar da mulkin demokradiyya, lami lafiya, a tsakanin jama'a, da kuma neman dukan jam'iyyun siyasa, da 'yan takara, da su bi sahu.

Kuma zan so in ce, komai zai faru, idan kana da wata tambaya, idan wani abu ya shiga duhu, idan akwai wani wurin da wani al'amari zai kunno kai, to, yana da muhimmancin gaske, da a warware shi, ta hanyar bin doka, wadda ita ce tushen duk wata harka ta mulkin demokradiyya. Kazalika, ina kirin dukan 'yan takara, a Nijeriya, da su yi fo'karin nuna dauriyar da ta dace, komai irin yadda zaben zai kasance.

Ina son kara jadadda cewa, akwai muhimmancin Nijeriya da Amirka, su kara aiwatar da muhimmancin dabarun kawancensu. Nijeriya na da gagarumar rawar da za ta taka, kan harkokin tsaro da samar da wadata, a wannan nahiyar da ma fiye da haka. Mun dukufa ga taimaka wa samun nasarar gudanar da harkokin zaben, kuma a makon da ya wuce, mun aike da masu bayar da shawarwari game da harkokin zabe, domin su taimaka wa fo'karin hukumar ta INEC, da ba ta shawara game da al'amari tsaro, da ma taimaka wa bunkasa kayayyakin aikin warware matsalolin da ka iya tasowa.

Don haka, bari in fayyace yadda al'amarin yake: dukan wanda ya kasance ya shiga cikin harkar tsarawa, ko kirin yin gangami ko wata tarzoma, ga jama'a, to, dole, ya kasance cikin shirin bayar da bayani, wanda hukuncin, har da rashin cancantar

samun iznin shiga kasar Amirka. Tashin hankali ba shi da wani makwafi a cikin harkar zaben mulkin demokradifiyya, kuma ina tabbatar ma ku cewa, duk wanda ya haddasa irin wannan rikicin, to, babu shi, babu Kasar Amirka. Ba za mu yi marhabin da shi ba. Nijeriya ce kan gaba, a cikin kasashen Afrika, kuma daya daga cikin manyan kasashen duniya dake bin tafarkin mulkin demokradifiyya. Tana cikin kasashen dake da dimbin albarkatu, a duniya. Don haka, gudanar da zaben gaskiya, amana da kwanciyar hankali, zai taimaka wa jama'arta, wajen bin hanyar samun wadata da shugabancin yankin da ake bukata, domin magance ƙalubale, mai yawan dake wannan bangaren na duniya, a gaskiya, ciki har da munanan ayyukan ta'addanci.

Wannan zaben na daga cikin damar da Nijeriya za ta samu, na aza tubalin samar wa kasar makomar da Afrika ke kauna da bukata, musamman ma Nijeriya. Ina sake jaddada abinda Shugaba Obama, ya furta, kwanan nan, cewa, shi da ni, da ma jama'ar Amirka, na goyon bayan daukacin harkokin mulkin demokradifiyyar dake kunno kai a Nijeriya. Kuma a shirye muke, da mu hada hannu da gwamnatin Nijeriya, da jama'ar Nijeriya da dukan wanda suka zaba, a zaben wata mai zuwa – don ci gaba da gina muhimmin ƙawancen dake tsakaninmu.

Da wannan kuma, zan tsaya, domin amsa wadansu tambayoyi.

MAI GABATARWA: Tambayarmu ta farko za ta fito ne daga (ba a jin sautin).

TAMBAYA: Za ka iya bayyana ma na kadan daga cikin irin harin da fungiyar Boko Haram ke kaiwa, a arewa maso gabashin Nijeriya, da kuma damuwarka game da ita (ba a ji sosai)?

TAMBAYA: Kuma ka na iya yi ma na bayani game da wani kwakkwaran matakinkin da Kasar Amirka ta dauka, tare da Nijeriya, game da yakar fungiyar Boko Haram? Domin ofishin tsaronku, na Pentagon, na nuna damuwa kan irin yadda sooji suka nuna kasawar yakar fungiyar ta Boko Haram. A ƙarshe, za ka iya yin wani bayani, game da irin yadda fungiyar ta Boko Haram ke yaduwa daga nan, ya zuwa wadansu bangarorin Afrika, da kuma dangantakarta (ba a ji sosai) da Kasashen Islam ko sauran fungiyoyin ta'addanci?

SAKATARE KERRY: To, bari in dauki karshen tambayarka ta farko. Babu wani tabbacin cewa akwai wata alaka tsakanin fungiyar Boko Haram, da fungiyar Daesh, amma, akwai shaidar cewa fungiyar ta Daesh na ƙokarin yadsa harkokinta, a kasashe da dama, a arewacin Afrika, kuma, babu shakka, wani abin damuwa ne, da zai iya mummunar yaduwa, ya zuwa kasashen dake tsakiya da ma kudanci da sauran sassan Afrika.

Kasar Amirka, ta yi kace-kace, a harkokin Nijeriya. kuma, Na ga wani labarun da ya nuna wadansu matsaloli game da hakan. Kowa ya san irin soke-soken da ake yi. Wadansu dai soki-burutsu ne. Alal misali, muna musayar harkokin leken asiri da sojojin Nijeriya da kuma sauran jami'an tsaro. Muna da wani hadin gwiwa, ta fannoni da dama. Ba mu yarda da cewa, wannan taimakon da Amirka, da sauran kasashen duniya ke bayarwa, yana da iyaka ba, bisa ga kokarin da gwamnatin Nijeriya ke yi, wajen yakar fungiyar Boko Haram.

Kuma, dangane da irin taimakon da ake bai wa soja, a halin yanzu muna taimakon Nijeriya – na ta kara karfin sojanta; da inganta hanyoyin gano nakiyoyin da aka bunne, da kuma horon rundunar soja da farar hula; da kuma dangane da gudanar da harkokin kalubalantar ta'addanci. Yanzu, al'amarin na aiki – yadda muke so, ko yadda jama'ar Nijeriya ke so? Amsar dai ita ce, a'a. Akwai abubuwani dake faruwa, dangane da haka, da kuma irin kokarin da muke yi. Amma, Kasar Amirka ta dage, matuka, game da wani muhimmin rukunin hadin gwiwar dake da nasabobi, da dama, da harkokin tsaron sojojin Nijeriya.

Kuma, muna wadata harkokin tilasta bin dokoki, ciki har da bayar da horo, ga jami'an tilasta bin dokoki, na Nijeriya, game da bincike da karin bincike da kuma daidaita al'amurra, wajen yakar ta'addanci. A halin yanzu, muna da wata tawagar gwamnatin Nijeriya, dake kasar ta Amirka, wadda take halartar wani babban kos game da lura da daidaita tashin tarzoma. Mun bayar da kayayyakin aiki, da horo, ga cibiyar tattara bayanan harkokin leken asiri, ta Nijeriya. Kuma, wani al'amarin, na kwanan nan, mun hada hannu da makwabtan Nijeriya, irin su kasashen Cameroon, da Chad, da kuma Nijar, domin kara samun karfin cibiyoyin da za su hada gwiwa, a tsakaninsu, domin ganin an samu galaba.

Don haka, muna ma son da mu kara kaimai. Kuma wannan na daga cikin sakona zuwa shugaba Jonathan da Janar Buhari, a yau. A shirye muke, da mu kara bayar da gudunmawa, amma, wannan ya danganci irin nuna gaskiya da amana da dattaku da kuma kwanciyar hankalin da aka samu, a wannan zaben. Kuma, daya daga cikin manyan dalilan da Shugaba Obama, ya tambaye ni, na zuwa nan, a wannan lokacin, shine don karfafa wa dukan jama'ar Nijeriya son Kasar Amirka, bisa ga kokarin kutsa kai, ga kokarin korar fungiyar Boko Haram, ko wata fungiyar ta'addanci, amma, kyawon harkar mulkin na demokradiiyya, ya fi muhimmanci, ga irin gudunmawar da kokarin da muke yi. Wannan kuma shine dalilin zuwana, nan, a yau.

MAI GABATARWA: Tambayarmu ta karshe, za ta fito ne, daga Victor Asije, na Kamfanin Dillancin Labarun Nijeriya.

TAMBAYA: (ba a ji sosai) kuma muna yi ma marhabin a Nijeriya.

SAKATARE KERRY: Na gode.

TAMBAYA: Kana da tabbacin cewa, Shugaba Jonathan da Janar Buhari, na iya cika alkawurran da suka yi – alkawurran da suka yi ma ka, (ba a ji sosai), na zaben gaskiya, (ba a ji sosai) wanda Kasar Amirka (ba a ji sosai)? Dayar tambayar ita ce: Yanzu, bayan (ba a ji sosai) cewa Amirka (ba a ji sosai) nuna bambanci ga jama’ar Yammacin Afrika (ba a ji sosai)?

SAKATARE KERRY: Za ka iya sake maimaita karshen tambayar? Ta mai yiwar nuna bambancin Amirka?

TAMBAYA: Cewa, mai yiwa Amirk (ba a ji sosai) ta nuna bambanci ga jama’ar Yammacin Afrika, wadanda (ba a ji sosai)?

SAKATARE KERRY: A’ a, ni – bari in ba ka amsar farko. Ina mai alfahari, kuma ina tsammanin kowane mutumin kasar Amirka yana da wannan alfaharin, na irin gagarumin koñkarin da Kasar Amirka ke yi, domin magance cutar Ebola. Shugaba Obama, ya yi ta maza, da kuma yanke wata kwakwarar shawara, tun da farko, lokacin da ma jama’ a ba su abinda ake ciki ba – a bayyane, musamman – game da irin hadurran dake tattare da al’amarin. Amma, lokacin da ya yi jawabin nuna fahimtarsa, ta hannun masu ba shi shawarwari game da harkokin lafiya, ya fahimci daukacin abinda ke faruwa, shugaban ya sadaukar da sojojin Amirka, har dubu hudu, da su hanzarta tafiya Kasar Liberia, domin yakar cutar ta Ebola. Mun kuma yi aiki, daf da jun, da sauran abokanmu da kawaye, musamman kasashen Faransa da Ingila, har da ma sauran mutanen kasashen Japan da China. Kasashe, da dama, sun fito, kamar yadda muka taru, a Majalisar Dinkin Duniya, a watan Satumba, muka kuma yi yunkuri, muka aike da mutane zuwa can, da ma’ikata, masu yawa, kamar yadda ka sani, wadanda suka dawo zuwa Kasar Amirka, yayinda da wadansu suka dawo da cutar ta Ebola, aka kuma yi ma su magana, inda daya daga cikinsu ya mutu, sauran kuma suka warke.

Muna da karfin zuciya ga irin koñkarin da wadanda suka warke suka yi. Muna da alfahari – da abinda ya ba mu wannan karfin zuciyar, na shawo kan al’amarin; mun kuma yi yunkurin da ya kamata, kuma, zan iya tabbatar ma ku cewa, babu wani bambancin da aka nuna wa kowa, domin wannan wata cuta ce, da aka kaddara za a iya warkarwa, ko kyauta, a tashin farkon kamuwa da ita. Muddin aka bi yadda aka tsara, muddin aka gudanar da bincike, ban tsammanin akwai wanda zai tsoraci

cewa, an nuna wani bambanci ba. Ina tunanin kokarin da Kasar Amirka ta yi, a gaskiya, ya nuna irin cika da batsewarta.

Dangane da tashin farko na tambayarka game da alkawarin da shugabannin biyu suka yi, bari in fayyace komai: Ina tsammanin ya kamata a tambaya cewa, ko jama'ar Nijeriya za su amince da dukan shugaban da aka zaba? Alkawurran da aka yi wa jama'ar ta Nijeriya – da ma duniya baki daya, amma, ya fi shafar jama'ar ta Nijeriya – kuma ina tsammanin ya rage na jama'ar Nijeriya, da su yanke hukunci game da ko suna alfahari da wani mutum, ko dan takarar da zai cika ma su alkawari. Ya rage na mu, da mu yanke wannan hukuncin. Za a ga alamun irin abubuwan da za su faru, nan da 'yan kwanaki.

Amma, na kasance a wannan wurin ne, a yau, domin Shugaba Obama da jama'ar Kasar Amirka, da ma duniya, dake kallon Nijeriya, a cikin wani yanayin damuwar mulkin demokradisyia, a wannan muhimmiyar kasa ta Afrika, wanda ta fi kowace kasa bin tafarkin mulkin demokradisyia, a nahiyan. Kuma wannan shi ya kawo mu nan: mu jaddada wa kowa, babu wata fa'ida game da tarzoma. Babu wanda ke samun galabar mayar da harkokin siyasa ga kashe-kashen rayuka ko wata tarzoma. Kuma, fatarmu ita ce, Nijeriya ta kafa abin koyi, nagari, ga duniya, a wannan zaben, wannan ne kuma zai bai wa shugaban da za a zaba, karfin gwiwar da yake bukata, ta lalubo makomar da jama'ar kasa ke bukata. Kuma akwai alamun dake faruwa, game da wannan zaben, da abinda zai biyo baya.

Ina godiya, kwarai da gaske. Na gode.

#####